

Statsforvaltaren i Rogaland

TILSYNSRAPPORT

Elevenes rett til
et trygt og godt skolemiljø

Randaberg kommune – Goa skole

28.06.2021

Om tilsynet

Fra januar 2018 er det innført et nytt felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet. Tilsynet omfatter offentlige og frittstående skoler, og strekker seg over fire år. Tilsyn med elevenes skolemiljø er ett av temaene som inngår i det nye felles nasjonale tilsynet.

Det overordnede målet med tilsynet er å medvirke til en styrking av arbeidet med elevenes skolemiljø, og av skolens evne til å forebygge og håndtere krenkende atferd i skolen. Gjennom å undersøke skolens praksis, vil mulige brudd på regelverket bli avdekket. Statsforvalteren vil gjennom pålegg kreve at mulige brudd på regelverket blir rettet.

Et trygt og godt skolemiljø er en viktig innsatsfaktor for en god skole, og for realiseringen av formålet i opplæringsloven § 1-1. Mangler ved skolemiljøet kan føre til mistriivsel hos elevene, og det vil kunne ha direkte innvirkning for læringsutbyttet.

Skolemiljøet handler om mellommenneskelige forhold. Et godt psykososialt miljø er grunnleggende for at den enkelte elev skal kunne utvikle seg positivt. Skolen er en av de mest sentrale arenaene i barn og unges liv. Skolen er stedet for læring og utvikling, men uten en grunnleggende følelse av sikkerhet, tilhørighet og inkludering, vil ikke læring få det rette fokuset.

Temaet for tilsynet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, og skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet. Det overordnede formålet med tilsynet er å medvirke til at alle elever har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Tilsynet skal være med på å sikre at skoleeier og skoleledere sørger for at de ansatte følger med, griper inn, varsler, undersøker og setter inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	4
1.1	Kort om kommunen og skolen	4
1.2	Om gjennomføringen av tilsynet.....	4
1.3	Rektor skal sikre, følge opp og sørge for	5
2	Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø	6
2.1	Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.....	6
2.1.1	Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger.....	6
2.2	Plikten til straks å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever	15
2.2.1	Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger.....	15
2.3	Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak.....	16
2.3.1	Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger.....	16
3	Skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre	20
3.1	Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet	20
3.1.1	Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger.....	20
4	Våre reaksjoner	23
5	Dere har rett til å klage.....	25
6	Vedlegg.....	26
6.1	Liste over dokumentasjon	26
6.2	Rettslige krav	27

1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap.30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Statsforvalterens tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/personvern-for-barnehage-og-skole/behandling-av-personopplysninger-i-tilsyn/>

1.1 Kort om kommunen og skolen

Randaberg kommune har ca. 11 000 innbyggere. Skolene i Randaberg har rundt 1530 elever fordelt på 3 skoler. Goa skole er en 1-10 skole med ca. 330 elever.

Tilsynet skal være risikobasert og vurdering av risiko baserer seg på en helhetsvurdering.. Statsforvalteren velger derfor ut kommuner og skoler til tilsyn på grunnlag av blant annet tall fra Elevundersøkelsen over flere år, meldte saker til Statsforvalteren etter opplæringsloven § 9A-6, meldinger fra elever/foreldre og presseoppslag.

Av Elevundersøkelsen ser vi at antallet elever på enkelte trinn som opplever mobbing ved Goa skole har vært høyt.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren åpnet tilsyn med Randaberg kommune i brev datert 15.01.21. Skolene ble bedt om å sende nødvendig dokumentasjon til oss.

Temaet for tilsynet er elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9A-2, 9A-3, 9A-4, 9A-5, 9A-9 og forvaltningsloven § 11.
2. Skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre, jf. opplæringsloven § 9A-9 og 9-1 samt forvaltningsloven § 11.

Statsforvalterens vurderinger i denne rapporten er basert på opplysninger som kommer fram i

- dokumentasjonen skolen har sendt inn (se vedlegg)
- egenvurdering i RefLex¹
- informasjon fra våre egne systemer og offentlige registre

---

¹ <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/egenvurdering/RefLex/>

- informasjon på skolens hjemmeside
- intervju med ansatte på skolen
- intervju med elevrepresentanter og foreldrerepresentanter

Det overordnede formålet med tilsynet er å medvirke til at alle elever har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Gjennom å undersøke skolenes praksis, vil eventuelle brudd på regelverket avdekkes. Statsforvalteren vil gjennom pålegg kreve at eventuelle brudd på regelverket blir rettet. Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir fulgt, jf. opplæringsloven § 13-10. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Statsforvalteren sendte foreløpig tilsynsrapport til Randaberg kommune 28.05.21. I den foreløpige tilsynsrapporten presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Randaberg kommune hadde frist til 15.06.21 for å gi eventuelle tilbakemeldinger på rapporten. Kommunen hadde ingen kommentarer til rapporten for Goa skole.

1.3 Rektor skal sikre, følge opp og sørge for

I flere av kontrollspørsmålene er det stilt spørsmål om rektor «sikrer», «sørger for» og «følger opp». Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for, viser til rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt.

Rektor skal sikre

At rektor skal sikre at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må ha bestemt en fast framgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå fram i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at framgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen, bruker framgangsmåten i praksis. Hvis skolen ikke har hatt saker der det har vært nødvendig å bruke framgangsmåten, skal vi undersøke om rektor har gjort det som er nødvendig for at framgangsmåten vil bli fulgt, når skolen får en slik sak.

Rektor skal følge opp

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, fordi framgangsmåten er gitt. At rektor skal følge opp at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den gitte framgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. Eksempel: «Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?». Her følger framgangsmåten av aktivitetsplanen, men rektor må følge opp at skolen gjør det som følger av aktivitetsplanen.

Rektor skal sørge for

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast framgangsmåte. Dette kan gjelde mindre oppgaver eller aktiviteter. Eksempel: «Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?» Det kan i tillegg gjelde større oppgaver hvor det er unaturlig med en fast framgangsmåte. Eksempel: «Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et inkluderende og trygt skolemiljø?»

Ikke krav

Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, er alle utslag av rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt. Når kontrollspørsmålet ikke inneholder krav om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, betyr det at vi ikke skal vurdere det systematiske arbeidet til rektor, men kun vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis. Eksempel: «Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak?»

2 Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Denne delen omfatter tre deltemaer

- plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- plikten til å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever.
- plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak.

2.1 Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

2.1.1 Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger

Kontrollspørsmål:

Har alle som jobber på skolen kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?

Våre observasjoner og vurderinger

De ansatte på Goa skole har svart «ja» på dette spørsmålet i RefLex. Av RefLex går det fram at *det er eleven som kjenner situasjonen på kroppen. For meg er det viktig å få fram så mye info om elevens opplevelse av skolemiljøet som mulig gjennom samtaler og observasjon.* I intervju kom det fram at de ansatte er klar over at skolen skal ta utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse når det oppstår en skolemiljøsak.

I et av intervjuene får vi kjennskap til at dette ble tatt opp som tema da loven ble endret høsten 2017. Det refereres også til en plakat utarbeidet av Redd Barna som henger i alle klasserom der det står at elevens subjektive opplevelse avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt med på elever med en særskilt sårbarhet?

Våre observasjoner og vurderinger

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Hun skal også sikre at alle har fått tilstrekkelig kompetanse slik at de kan kjenne igjen tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Av *Plan for trygt og godt skolemiljø*, heretter kalt *Plan*, går det fram at de voksne skal ha et aktivt og godt vakthold i skolegård og bygninger. I intervju får vi kjennskap til at avdelingene er atskilt i friminuttene og at vaktene har en liten gjeng elever å forholde seg til. De sier at de er oppmerksomme, ser og følger godt med. I referat fra avdelingsmøte kan vi se at *Friminutt/vakthold* er et fast punkt på agendaen. Skolen har en vaktliste der det står når og hvor de forskjellige ansatte skal ha vakt. De har også et system for oppdekking av vakter ved fravær. Vi kjenner ikke til at skolen har en vaktinstruks som sier noe om hvilke oppgaver vakten har.

Videre går det fram av *Plan* at en vurdering av klassens sosiale miljø skal gjennomgås på hvert avdelingsmøte. Dette finner vi igjen i referat fra møtene. I intervju og RefLex kommer det fram at de ansatte følger godt med på elevene gjennom elevsamtaler. Gjennom intervju får vi informasjon om at det finnes flere ulike maler som brukes til elevsamtaler. I dokumentet *Innkalling til utviklingssamtale/foreldrekonferanse* ser vi at det skal være fokus på sosiale ferdigheter i utviklingssamtalene. Det skal være en gjennomgang av elevrollen, hvordan elevens faglige og sosiale utvikling har vært og hvordan samspillet med de andre elevene og lærerne i klassen er. De skal også snakke om trivsel og læringsmiljø.

Statsforvalterens oppfatning er at de voksne følger med på at den enkelte elev har et trygt og godt skolemiljø og at de har kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har det trygt og godt.

Rektor skal sikre at de som jobber på skolen faktisk følger spesielt med på elever med en særskilt sårbarhet. Det innebærer at rektor må gjøre alle som jobber på skolen kjent med hvilke forhold rundt en elev som generelt kan gjøre elever særskilt sårbare.

Det er ulike årsaker til at elever blir særskilt sårbare, og det vil kunne variere hvem som er mer eller mindre sårbare i løpet av et skoleår. Alle som jobber på skolen har et ansvar for å følge kontinuerlig med på dette. Av den grunn er det viktig at alle er kjent med hvilke faktorer som gjør et barn særskilt sårbart. I intervju og RefLex kommer det fram at det blir informert om hvilke barn som er særskilt sårbare på trinnmøter, og de voksne får beskjed om hvilke elever som det

må følges ekstra godt med på. Imidlertid har ikke skolen synliggjort at ansatte har fått opplæring i hva som kjennetegner særskilt sårbare barn generelt, slik at ansatte kan gjenkjenne disse når tegnene viser seg. I intervju viser de til samlinger i kommunen der de har hatt foredrag om enkelte grupper sårbare barn. *Alternativ til vold*, er et eksempel på dette. Slike enkeltforedrag innen et tema er god kompetanseheving, men er ikke bredt nok til å fange opp alle former for sårbarhet.

Statsforvalterens oppfatning er at de ansatte kjenner til hvem som er de særskilt sårbare barna, men at skolen ikke sikrer at alle får tilstrekkelig kompetanse til å gjenkjenne hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre han/hun særskilt sårbar.

Det er også viktig å avklare hva det vil si å følge ekstra godt med på disse elevene, og hvordan de som trenger informasjonen om hvem som er særskilt sårbare får det. Videre må rektor sikre at framgangsmåten er kjent i personalet og at den blir fulgt. At rektor skal sikre at de ansatte følger spesielt med på elever med en særskilt sårbarhet, betyr at rektor må ha bestemt en fast framgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. I skolens plandokument kan vi ikke finne en slik framgangsmåte. I intervju kommer det fram at dette sitter i «ryggmargen» på de ansatte, og at skolen ikke har noen papir eller er rutine på dette.

Statsforvalteren vurderer derfor at rektor ikke har fastsatt en framgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen alltid følger spesielt godt med på at de særskilt sårbare elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Rektor skal bestemme hvordan skolen systematisk skal få informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Framgangsmåten må gi skolen god nok informasjon om elevenes trivsel. Av den innsendte dokumentasjon, intervju og RefLex kommer det fram at skolen blant annet bruker sosiogram for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Av dokumentet *Sosialpedagogisk handlingsplan* går det fram at en skal utarbeide relasjonsdiagram og sosiogram årlig. I samme dokument kan vi se at skolen legger opp til bruk av elevlogg, ukentlig ved behov.

Det går også fram av informasjonen Statsforvalteren har mottatt fra skolen at de voksne gjennomfører klasseromsanalyse for å følge med på hvordan elevene har det. Annenhver uke blir et av skolens trinn skannet i utvidet ressursgruppe.

I RefLex og intervju kommer det fram at skolen gjennomfører en årlig trivselsundersøkelse på 1. – 4. trinn. Denne undersøkelsen er ikke anonym. På 5. – 10. trinn blir *Elevundersøkelsen* gjennomført for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. I *Plan* står det at *det skal foretas trivselsundersøkelse en gang pr. år. Resultatene fra undersøkelsen presenteres og drøftes i alle relevante fora.* I *Sosialpedagogisk handlingsplan* står det at det skal gjennomføres en fast årlig undersøkelse for alle elevene. I *Rutine for arbeid med Elevundersøkelsen på Goa skole* kan vi lese at resultatene skal gjennomgås og arbeides med på skolenivå og på klasse/ trinn-nivå. Så snart resultatene er klar og tolkningene er ferdige, skal det informeres til personalet.

På dette grunnlaget vurderer Statsforvalteren at rektor sikrer at det blir innhentet informasjon om elevenes skolemiljø på en systematisk måte, dvs. det gjøres jevnlig og informasjonen er tilstrekkelig omfattende.

Skolen skal også dokumentere hva den gjør for å oppfylle kravet til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har et årshjul i *Sosialpedagogisk handlingsplan* som viser hva skolen gjør for å innhente informasjon fra elevene. Kravet om å dokumentere henger tett sammen med kravet om kontinuerlig og systematisk arbeid for å følge med. Det å ha et system for å samle og systematisere informasjonen fra undersøkelser, egne observasjoner og meldinger fra elever og foresatte vil gi skolen et utgangspunkt for å fange opp elever som er utsatte eller som bidrar negativt i skolemiljøet. Det er ikke synliggjort for oss at skolen dokumenterer på en slik måte. I intervju og RefLex får vi kjennskap til at det ikke er et fast system for dokumentasjon. Noen nevner notat fra samtaler, andre nevner at aktivitetsplanene er dokumentasjon. I *Plan* finner vi heller ikke igjen et system som er kjent for alle ansatte når det gjelder dokumentasjon. Skolen har et årshjul for innhenting av informasjon, men ikke et system for å samle og bearbeide informasjon som de har fått inn.

Statsforvalterens vurdering er derfor at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sørger rektor for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?

Våre observasjoner og vurderinger

Rektor må sørge for at alle som jobber på skolen *kjenner til* hvordan de skal gripe inn mot ulike typer krenkelser. Det handler om kompetanse til å stanse situasjoner som pågår.

I RefLex sier ledelsen at de ansatte er kjent med hvordan de skal gripe inn fordi dette står i *Plan*. Der står det at *Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig*. Statsforvalteren kan ikke se at det står noe om hvordan de skal gripe inn mot ulike krenkelser i denne planen.

I intervju kommer det fram at det blir snakket mye om å gripe inn, og at friminutt/vakthold er et fast punkt på avdelingsmøter. Skolen har en felles gjennomgang i starten av skoleåret for lærere, miljøarbeidere og assistenter der dette er tema. Enkelte ansatte sier at skolen arbeider for å ha felles retningslinjer for de som går vakt, slik at de som griper inn gjør dette så likt som mulig. De ansatte kjenner ikke til at det er en instruks for hvordan de skal gripe inn, men vet at ingen skal gå forbi, alle skal gripe inn mot det som er forbudt ut fra ordensreglementet. I *Rutine for håndtering av trusler og vold* står det hva som skal skje i etterkant av trusler og vold, det står ikke noe om hvordan en skal gripe inn i situasjoner som oppstår. I intervju og RefLex går det fram at de ansatte vet at de skal gripe inn, men vi finner ikke en rutine som sier noe mer presist om hvordan de skal gripe inn.

Rektor må også sørge for at alle som jobber på skolen *faktisk griper* inn mot krenkelser. I RefLex svarer ledelsen at i *Plan* står det at de ansatte *skal gripe inn mot krenkinger som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom mulig*. Intervju og RefLex tyder på at de ansatte griper inn, men vi finner ikke noe som synliggjør at det er en aktivitet fra rektors side som følger opp at dette skjer. Når det står om rektor at han må sørge for at alle ansatte griper inn, så ligger det i dette at det forventes en aktiv handling som kan bidra til å sikre at alle faktisk griper inn, eksempelvis ved at ledelsen sørger for at dette er tema på trinnmøter og i fellestid i løpet av året.

Plikten til å gripe inn innebærer også en plikt til å dokumentere hvordan skolen griper inn. I intervju kommer det fram at de ansatte ikke kjenner til om det er en rutine for dokumentasjon. Noen ville skrevet et notat for seg selv, andre ville informert kontaktlæreren til den aktuelle eleven. Det kommer fram at saker hvor eleven har aktivitetsplan vil bli dokumentert, men saker som oppstår der eleven ikke har aktivitetsplan vil ikke bli systematisk dokumentert. Da er det opp til hver enkelt lærer hvordan dokumentering skjer. Noen skriver det inn i VISMA. I intervju sier ledelsen at fysisk inngripen skal dokumentere. Slike saker skal også meldes i Compilo som avvik. Når det gjelder bruk av tvang, har skolen en egen tvangsprotokoll, med kopi til foresatte, og som går i elevmappa. Ledelsen er usikker på om det er en skriftlig rutine på hvordan en skal dokumentere at en har grepet inn i en situasjon. Statsforvalteren finner at praksis viser at ansatte ikke har en felles forståelse for hvordan dokumentering i disse sakene skal foregå, og skolen har heller ikke synliggjort at den har en fastsatt rutine eller lignende for dette.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Våre observasjoner og vurderinger

Framgangsmåten skolen har for varsling må sikre at alle som jobber på skolen varsler når de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt. Den må si noe om terskelen for å varsle, og den må si hvem det skal varsles til.

I *Plan for trygt og godt skolemiljø* skriver skolen at *Alle som arbeider på skolen, skal videre varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø*. Videre står det *Enhver ansatt på skolen skal alltid varsle rektor ved bekymring for elevens skolemiljø*.

Av RefLex og intervju kommer det fram at det er kjent for de ansatte at de skal varsle rektor. De viser til at det står i *Plan*. I planen står det at det går fram av *opplæringsloven § 9A – 2 at samtlige ansatte på skolen har en aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt psykososialt skolemiljø, og samtlige ansatte skal straks også varsle rektor om dette ikke er tilfelle*. Alle svarer at de varsler rektor når alvorlighetsgraden tilsier det, og at terskelen for å varsle rektor er lav. I mindre alvorlige saker meldes det fra til kontaktlærer. I *Rutine for håndtering av trusler og vold* står det under *Strakstiltak at alvorlige trusler og vold må meldes til ledelsen*. I intervju framkommer det også

at eleven blir informert om at rektor varsles. De voksne er kjent med at de skal varsle rektor, men i noen saker varsles kontaktlærer eller sosiallærer. Skolen har ikke vist at terskelen for å melde fra til rektor er tatt opp i fellesskap. Etter skolens system, slik det er i dag, vil det være opp til den enkelte ansatte å selv vurdere når en sak er så alvorlig at den skal meldes til rektor.

Etter Statsforvalterens oppfatning har skolen med dette ikke vist at den har en fastsatt framgangsmåte som sikrer at ledelsen varsles dersom en ansatt får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt. En fastsatt framgangsmåte for varsling må først og fremst knytte vurderingen til om den ansatte har mistanke eller kjennskap til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. Det er ikke slik at eleven nødvendigvis ikke har det trygt og godt i alle situasjoner som en ansatt må gripe inn i.

Rektor må også sikre at de ansatte vet hvem de skal varsle til. Rektor kan gjennom delegering fastsette at en annen person på skolen skal ta imot varslene, men rektor har likevel ansvaret for at varslingene håndteres på en forsvarlig måte. I intervju sier rektor at alle alltid varsler rektor eller en i ledelsen. Den enkelte vurderer det som har skjedd. Er det alvorlig varsles rektor direkte. I intervju kommer det frem at de ansatte ikke har en felles forståelse for hvem de skal varsle til i ulike situasjoner. Noen vil varsle kontaktlærer, noen vil varsle sosiallærer og noen vil varsle ledelsen. Statsforvalteren finner ikke dette omtalt i Plan eller i andre av skolens dokumenter, og vurderer derfor at skolen ikke har en fastsatt framgangsmåte for hvem det skal varsles til.

Skolen skal også dokumentere hva den gjør for å oppfylle plikten til å varsle rektor. I intervju og RefLex kommer det ikke fram at de har en rutine for hvordan varslingen skal dokumenteres. Noen nevner at ledelsen dokumenterer, men de vet ikke hvordan. Vi kan heller ikke finne en rutine for dette i Plan. Skolen har heller ikke vist at den bruker varslings skjema eller annen form for dokumentasjon av varsler.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler så raskt som saken tilsier?

Våre observasjoner og vurderinger

I intervju går det fram at skolens ledelse har en forventning om at rektor skal varsles med en gang ved alvorlige hendelser. I mindre alvorlige hendelser skal kontaktlærer varsles. I RefLex kan vi lese at *Personalet vet at i saker som innebærer vold, så skal saken varsles med en gang. Også i saker som kan innebære fare, varsles umiddelbar.* Av RefLex svarer de fleste at rektor ikke har avklart hvilke saker som skal varsles med en gang, mens en svarer at det skal varsles med en gang dersom de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt. Etter Statsforvalterens oppfatning er det i praksis ulik oppfatning av hva som skal varsles så raskt som saken tilsier det. De ansatte ved skolen er usikre på hvilke saker som skal varsles rektor med en gang og hvor raskt de skal varsle om andre saker. Statsforvalteren kan heller ikke se at noen av skolens plandokumenter inneholder informasjon om hva skolen legger i begrepet *så raskt som saken tilsier.*

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?

Våre observasjoner og vurderinger

Alvorlige tilfeller kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Rektor sier i intervju at skoleeier varsles i krevende elevsaker og i elevsaker der de føler at de ikke kommer i mål med tiltak og aktivitetsplan. Statsforvalteren legger derfor til grunn at skoleeier blir varslet straks i disse sakene.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø? Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?

Våre observasjoner og vurderinger

Alle ansatte og ledelsen svarer i RefLex at skolen alltid undersøker saken, og at undersøkelsen får fram fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse, hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet, og om eleven opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Ikke alle er sikre på om involverte elever alltid blir hørt, og ikke alle kjenner til om skolen dokumenterer hvordan den undersøker saken.

I intervju mener ledelsen det står i *Plan*, hvordan undersøkelser skal foregå. Den inneholder imidlertid lite konkret om dette. Ledelsen er likevel klar på at det skal undersøkes bredt; eleven det gjelder, den som krenker, andre elever og andre involverte voksne skal snakkes med.

Når det gjelder de aktivitetsplaner skolen har lagt ved, viser eksempelvis den siste aktivitetsplanen at skolen har snakket med den som er krenket og de som har krenket. Det går imidlertid ikke fram om man har vurdert å snakke med andre, eks. andre elever og andre ansatte for å undersøke saken bredere. Den saken var av en slik art at det etter Statsforvalterens oppfatning ville vært naturlig å vurdere en slik bredere undersøkelse.

Det går fram av skolens *Plan* at saken skal undersøkes, men det er ikke fastsatt en framgangsmåte som sier noe mer om hvordan det skal undersøkes, bortsett fra at kontaktlærer skal ta saken opp med mobber, mobbeoffer og foreldre til alle parter. Andre involverte elever og ansatte er ikke nevnt. *Plan* snakker terminologisk for øvrig ganske ensidig om *mobbe-er/-offer*. Det vil si den fanger ikke opp alle tilfeller der elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eks. at eleven opplever skolemiljøet som utrygt, uten at det er snakk om mobbing. Dermed har ikke skolen en fastsatt framgangsmåte som sikrer at man undersøker alle saker der en har mistanke om eller kjenner til at en elev ikke har det trygt og godt.

Intervju og vedlagte aktivitetsplaner kan tyde på at man ofte undersøker ganske bredt, men ikke alltid bredt nok. Den innsendte dokumentasjonen tyder på at man ikke alltid er helt konsekvent i

praksisen for undersøkelser. Skolens rutine for undersøkelser, som er *Plan*, er ikke konsekvent i terminologien, den snakker oftest om *mobbe*-(offer), men en gang om de som ikke har det trygt og godt), og den er ikke bred nok fordi den mangler eksempelvis at man må snakke med alle involverte elever/ansatte som ledd i å undersøke saker. Skolen må derfor utarbeide en fast framgangsmåte som sikrer at undersøkelsene blir brede nok.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Sikrer skolen at saken undersøkes snarest?

Ansatte og ledelsen svarer i RefLex at dette blir gjort. I *Plan* står det at saken skal *snarest* undersøkes om en elev ikke har det trygt og godt. I den nyeste aktivitetsplanen går det fram at skolen startet og undersøkte samme dag som foresatte har meldt saken til skolen.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

Våre observasjoner og vurderinger

I RefLex svarer ansatte og ledelsen at dette blir gjort i praksis. I mal for aktivitetsplan heter det at den *skal gjøres kjent for eleven saken gjelder og utarbeides i samråd med eleven som påvirkes*. I malen er det også et eget punkt om elevens stemme, hvor det heter at man skal gi en *kort beskrivelse av når og hvordan de involverte elevene har blitt hørt i denne saken*. Dette kan også utdypes som en del av undersøkelsene i saken.

Hvis vi eksempelvis ser på den sist utarbeidede aktivitetsplanen som skolen har lagt ved, så viser den korte referat fra flere samtaler med eleven planen er laget for. Samtalen viser imidlertid ikke om eleven har fått anledning til å uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen, dvs. tiltakene. Det er da ikke tilstrekkelig at elevens stemme kommer tydelig fram når eleven forteller om sin opplevelse av hva som faktisk er skjedd i saken, så lenge man ikke spesifikt legger til rette for at eleven kan få uttale seg om tiltakene, altså innholdet i aktivitetsplanen.

I intervju sier ledelsen at elevene får uttale seg, og at skolen har blitt bedre de seneste årene på å ha med eleven og få innspill på tiltakene, eventuelt at skolen via foresatte eller kontaktlærer kan få fram mer informasjon.

Plan eller andre rutiner inneholder imidlertid ingenting om dette.

Vedlagte aktivitetsplaner, *Plan* eller intervju viser heller ikke at skolen har en fastsatt framgangsmåte som sikrer at eventuelle andre elever som tiltakene rettes mot får uttale seg om tiltakene på forhånd.

Statsforvalteren konkluderer derfor med at det går fram av mal for aktivitetsplan at den skal *utarbeides i samråd med eleven*, men det er ikke spesifikt sagt at eleven skal få uttale seg om

innholdet i aktivitetsplanen, dvs. tiltakene. Praksis viser heller ikke at dette gjøres. Det er heller ikke en fastsatt framgangsmåte for å sikre at elever som tiltak eventuelt rettes mot får anledning til å uttale seg om tiltakene. Skolen må derfor utarbeide en fast framgangsmåte som sikrer at berørte elever, også de som tiltakene rettes mot, får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen, dvs. tiltakene.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette området.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Våre observasjoner og vurderinger

Statsforvalteren vil understreke at skolen skal velge tiltak ut fra faglig-pedagogiske vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Det er også et krav at skolen må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene.

Ansatte og ledelsen svarer i RefLex at skolen alltid setter inn tiltak når en elev ikke har det trygt og godt, men ikke alle svarer ja på spørsmål om tiltakene er tilpasset saken i type og omfang, og basert på elevens helhetlige behov og elevens beste.

I intervju svarer ledelsen at faglig fundering er viktig for det skolen gjør, men en har ikke en oppskrift som ligger til grunn. Skolen gjør sin vurdering ut fra hva en tror vil hjelpe denne eleven helt konkret. Er det eksempelvis trøbbel i garderobesituasjon settes det inn ekstra voksne der, men skolen har ingen håndbok utover dette.

Det går klart fram av de vedlagte aktivitetsplanene at skolen setter i verk tiltak. Derimot går det ikke klart fram hva slags vurderinger som ligger bak valg av tiltak, fordi tiltakene mangler begrunnelser. I *Plan* eller mal for aktivitetsplan er det ikke omtalt hvordan skolen skal velge egnede tiltak.

Statsforvalteren vurderer det slik at svarene ansatte og ledelsen gir i intervju er lite konkrete på hvordan skolen vurderer og velger tiltak som skal være egnet. Plan og rutiner har heller ikke noe om dette. Skolen har derfor ingen fastsatt framgangsmåte som sikrer at den setter inn egnede tiltak når en elev opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

2.2 Plikten til straks å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever

2.2.1 Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?

Våre observasjoner og vurderinger

I saker der en som jobber på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en ansatt krenker en elev, gjelder en skjerpet aktivitetsplikt. I det ligger et skjerpet krav til både varsling og undersøkelsen.

Svarene i RefLex viser at ikke alle ansatte er kjent med at de skal varsle rektor, og ingen svarer at de er gjort kjent med at de skal varsle direkte til skoleeier hvis mistanken gjelder en i skoleledelsen. Flere ansatte sier de ikke er gjort kjent med hvordan de skal varsle i saker etter § 9A-5, mens ledelsen mener ansatte er blitt gjort kjent med dette.

I RefLex svarer ledelsen at de dokumenterer varslinger og undersøkelser ved notat eller referat, og at elev får beskjed om at rektor vil bli varslet om saken. Intervjuene viser sprikende oppfatninger om dette.

Skolen har lagt ved en kommunal fellesrutine for *rapportering av avvik i Randabergskolen*. Denne er imidlertid ikke dekkende for § 9A-5-saker etter opplæringsloven.

Skolens *Plan* inneholder ingenting om rutiner for håndtering av saker der en har mistanke om eller kjennskap til at voksne krenker elever.

Statsforvalteren finner det klart at rektor ikke har utarbeidet en fastsatt framgangsmåte som sikrer at ledelsen blir varslet dersom ansatte har mistanke eller kjennskap til at en voksen krenker en elev, eller at skoleeier blir varslet dersom det er en i ledelsen som krenker. Rektor må derfor sørge for at det blir utarbeidet en slik fast framgangsmåte.

Det går også fram av RefLex at ikke alle ansatte er kjent med at de skal varsle raskt i slike saker. Skolen har heller ingen planer eller rutiner som omtaler dette. Det er derfor heller ikke en fastsatt framgangsmåte som sikrer at slike saker blir varslet raskt.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på disse punktene.

Kontrollspørsmål:

Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever?

Våre observasjoner og vurderinger

I RefLex svarer ledelsen at skoleeier varsles umiddelbart og holdes orientert om saksgangen i slike saker. Statsforvalteren legger derfor til grunn at skoleeier blir varslet straks i disse sakene.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravet i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever?

Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?

Våre observasjoner og vurderinger

I RefLex og intervju svarer ledelsen at de alltid undersøker saken ved mistanke, at undersøkelsen alltid får fram fakta om situasjonen og om elevene opplever skolemiljøet som trygt og godt. Ledelsen svarer at involverte elever alltid blir hørt, og ledelsen svarer også at de dokumenterer hvordan de undersøker, eksempelvis ved notat eller referat som legges i personalmappa.

Skolen har imidlertid ikke vedlagt noen rutiner eller en framgangsmåte som sier noe om dette. *Plan* omtaler ikke dette. Rektor har dermed ikke sikret dette gjennom en fastsatt framgangsmåte, og skolen må derfor utarbeide en fast framgangsmåte som sikrer dette.

Ledelsen sier også at slik undersøkelse alltid foretas straks, men heller ikke dette går fram en fastsatt framgangsmåte, og blir derfor ikke sikret.

Statsforvalteren vurderer at skolen ikke oppfyller kravet i regelverket på dette punktet.

2.3 Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

2.3.1 Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger

Kontrollspørsmål:

Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak?

Våre observasjoner og vurderinger

I RefLex svarer ansatte og ledelsen at dette alltid blir gjort. Ledelsen har opplyst at de utarbeidet 1 aktivitetsplan i 2019, 2 i 2020, og 1 pr. nå i 2021. Alle er sendt Statsforvalteren ifbm. tilsynet. I *Plan* står det at det skal opprettes en aktivitetsplan, men det er ikke beskrevet når eller i hvilke situasjoner denne skal utarbeides. Det heter at når eleven ikke har det trygt og godt skal skolen undersøke saken, og starte arbeidet med å utarbeide en aktivitetsplan jf. § 9A-4, men det står ikke at aktivitetsplan skal opprettes *når det settes i verk tiltak*, som er lovens krav. I skolens mal for aktivitetsplan går det derimot fram at skolen skal utarbeide en skriftlig aktivitetsplan når det skal gjøres tiltak i en sak som angår elevens skolemiljø.

Skolens vedlagte aktivitetsplaner framstår som en logg, og er ikke utformet som en datert underskrevet beslutning fra rektors side. Det går fram av den siste planen, som er i tråd med skolens mal, hvilket problem den skal løse, hvilke tiltak som skal iverksettes og når de skal iverksettes. Det går også fram hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene og når de skal evalueres.

Statsforvalteren vurderer det slik at skolen lager aktivitetsplaner, men intervju viser at det er uklart hva som er terskelen for å utarbeide slik plan. Det lave antallet aktivitetsplaner tyder også på at skolen ikke har tilstrekkelig klart for seg at det alltid skal utarbeides aktivitetsplan når det settes i verk tiltak.

Aktivitetsplanene tilfredsstillor lovkravene, bortsett fra at de ikke er utformet som en beslutning av rektor.

Skolen må derfor sørge for at det lages aktivitetsplaner i alle tilfeller når skolen setter i verk tiltak. Aktivitetsplanen må tilfredsstillor alle lovkrav, deriblant må den framstå som en beslutning fra ledelsen.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Får eleven og foreldrene som saken gjelder aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den?

Våre observasjoner og vurderinger

Ansatte og ledelsen svarer i RefLex at eleven/foreldrene får aktivitetsplanen hvis de ber om den. Det går også fram av den siste aktivitetsplanen at foresatte *er orientert* om den. Det er en egen rubrikk i malen der skolen krysser av på om foresatte/elev er *orientert om aktivitetsplanen*. Strengt tatt bør man nok i malen endre punktet til *har foresatte/elev fått aktivitetsplanen*, siden det er lovkravet, men Statsforvalteren mener at skolen formelt tilfredsstillor kravet i dag også.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?

Våre observasjoner og vurderinger

I dette spørsmålet er det rektors oppfølging av tiltak i aktivitetsplanen fram mot eller mellom evalueringstidspunkt som er tema. Svarene i RefLex er sprikende på dette spørsmålet. Det kommer fram at skolen ikke alltid følger opp om tiltak gjennomføres. Ledelsen presiserer i intervju at det gjøres, men det ikke er en skriftliggjort rutine på dette. Fra intervjuene svarer flere at kontaktlærer er den som følger opp. Også her spriker svarene noe, da det også framkommer at mye faller på rektor. Statsforvalteren vurderer at intervjuene får fram ulike syn på hvem som følger opp hvorvidt tiltak i aktivitetsplanen gjennomføres.

Lovkravet på dette spørsmålet er ikke en *skriftliggjort* rutine. Hvordan tiltakene blir fulgt opp og i hvilket omfang kan vi imidlertid forvente speiler seg i øvrig dokumentasjon, f. eks på agendaen i ulike fora ved skolen eller i planer. Statsforvalteren kan ikke se av dokumentasjonen skolen har

sendt inn at dette er et fast punkt i noe forum. Statsforvalteren finner ikke igjen temaet i tilsendte referat fra avdelingsmøter eller i plan for fellestid, og kan heller ikke se at dette omtalt i *Plan*.

Statsforvalteren ser av aktivitetsplanene at det går fram hvem som har ansvaret for gjennomføring av tiltak, men at det står mindre om oppfølgingen rundt. Det er eksempelvis i en av planene skrevet at kontaktlærer fortløpende evaluerer, og setter inn tiltak ved behov, uten at det ellers kommer fram av dokumentet at det faktisk blir gjort. I en annen plan framstår dokumentet som en hendelseslogg. Det kommer fram tiltak som skrives inn fortløpende. Dermed er dette krevende å lese som et plandokument der tiltak følges opp.

Statsforvalteren får på grunnlag av de innsendte aktivitetsplanene inntrykk av at det legges opp til at tiltak skal følges opp av ansatte, men vi klarer ikke å se at denne oppfølgingen faktisk skjer. Vi ser heller ikke av den øvrige dokumentasjonen at oppfølgingen er nærmere definert ved at den eksempelvis er lagt til bestemte personer/funksjoner eller fora ved skolen.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?

Våre observasjoner og vurderinger

Loven krever at rektor bestemmer en framgangsmåte som sikrer at skolen alltid innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker. Rektor skal også følge opp at de som jobber på skolen bruker framgangsmåten i sakene.

Det går fram av den innsendte dokumentasjonen, RefLex og intervju at elevene som har aktivitetsplan, kan ha ulike oppfølgingssamtaler. Statsforvalterens oppfatning er at dette kan være en måte å få informasjon om hvordan eleven har det på skolen i det daglige, og det kan i praksis sørge for at skolen får tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker. Fra svarene i RefLex ser vi imidlertid at noen svarer de ikke alltid spør eleven om hvordan tiltakene har virket, og at de ikke henter inn nødvendig informasjon. Fra intervju kommer det også fram en oppfatning av at skolen ikke har gode rutiner på dette punktet, men at elevene likevel *som regel* blir hørt. Det kommer også fram en oppfatning av at det først og fremst er eleven som uttaler seg om situasjonen har blitt bedre, men at både foresatte og lærere skal være med i evalueringen.

Lovkravet forutsetter at informasjonen som hentes inn er knyttet til de spesifikke tiltakene i handlingsplanen. Det er eksempelvis ikke tilstrekkelig å bare snakke med eleven underveis om hvordan det går. Informasjonen fra samtale med eleven skal si noe om opplevelsen av spesifikke tiltak, og eventuelle ønsker om endringer. Så langt Statsforvalteren kan se fra den innsendte dokumentasjonen har ikke rektor bestemt en fast framgangsmåte for hvordan skolen skal

innhente informasjonen, inkludert elevens syn. *Plan* inneholder f.eks. ikke en slik framgangsmåte.

I aktivitetsplanen som er laget etter malen skolen bruker er det laget en rubrikk som heter «Elevens stemme». Dette kunne vært en del av en systematisk oppfølging og fast framgangsmåte som kunne sikret at elevens opplevelse av tiltak tas med. Til en av aktivitetsplanene har skolen også lagt ved referat av samarbeidsmøter der planen blir evaluert. Ut fra referatene kan Statsforvalteren heller ikke finne en fast framgangsmåte for framskaffelse av informasjon om hvordan tiltak har virket.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?

Våre observasjoner og vurderinger

I RefLex er det ulike svar på hvorvidt skolen tilpasser tiltakene. De fleste svarer at skolen gjør dette, men det kommer også fram av svarene at det ikke alltid er tilfelle.

Ut ifra de innsendte aktivitetsplanene ser Statsforvalteren at skolen foretar evaluering. I mal for aktivitetsplan er det en egen rubrikk for dette. Det vi har fått av referat fra evalueringer tilsier at elevens stemme tas med, selv om eleven ikke selv deltar i selve evalueringen. Evalueringen blir oftest foretatt med foresatte. Referat viser videre at skolen i evalueringen har en dialog med foresatte om hvordan de mener det går. Dialogen er ikke særlig presis på det enkelte tiltaket, se også forrige kontrollspørsmål.

Statsforvalteren kan videre ikke finne noe i den øvrige dokumentasjonen på hvordan rektor sørger for tilpasning av tiltak og innhenting av elevens syn i dette arbeidet, heller ikke i *Plan*.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten?

Våre observasjoner og vurderinger

I dette kontrollspørsmålet vurderer Statsforvalteren hvorvidt foreldre og elever som har en skolemiljøsak ved skolen informeres om retten til å melde en sak til Statsforvalteren.

Det er noe sprikende svar i RefLex på om det informeres i klassene om dette. Av intervju kom det også fram usikkerhet rundt om det ble informert om Statsforvalteren i klassene. På nettsida til skolen er det ikke lenke til Statsforvalterens nettside som informerer om retten elever og foreldre har til å melde saken sin.

Av svar i RefLex kommer det fram at aktuelle elever og foreldre får informasjon via malen for aktivitetsplan. Statsforvalteren finner informasjonen om retten til å melde sak til Statsforvalteren i alle de innsendte aktivitetsplanene. I intervju informeres det om at det er det hengt opp Redd Barna plakater med informasjon om dette i alle klasserom. Plakaten er spesielt utformet for barn.

Statsforvalteren vurderer at aktivitetsplanen er et sentralt saksdokument i skolemiljø saker. At informasjonen framkommer på alle planene er viktig for alle som har en skolemiljø sak. Selv om Statsforvalteren finner grunn til å stille spørsmål ved informasjonen på mer generell basis, vil informasjon på aktivitetsplanen være en sikker og god referanse for de som har en skolemiljø sak.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

3 Skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre

Denne delen omfatter deltemaet

- plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet.

3.1 Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet

3.1.1 Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger

Kontrollspørsmål:

Gir skolen elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt, og om retten til å melde en sak til Statsforvalteren?

Våre observasjoner og vurderinger

I dette kontrollspørsmålet vurderer Statsforvalteren skolens generelle informasjonsarbeid overfor elever og foreldre om retten til trygt og godt skolemiljø, skolens aktivitetsplikt og retten til å melde sak til Statsforvalteren.

På skolens hjemmeside ligger nyhetssak fra februar 2021 om *Plan*, med lenke til dokumentet. Det står ellers ingenting om temaet i oppslaget, som ellers har havnet langt ned i rekka av nyhetssaker og ikke lengre er synlig på sida.

Plan har ikke informasjon om å melde en sak til Statsforvalteren. Det framkommer imidlertid helt på slutten av malen for aktivitetsplanen som er lagt ved. Planen ellers behandler delpliktene i skolens aktivitetsplikt, men vi savner en mer samlet oversikt over alle delpliktene på ett sted. Utover lenka til planen i den nevnte nyhetssaken, er det ingen lenker til planen ellers på hjemmesida.

På hjemmesida finner vi ellers lenke til "Null Mobbing" nettstedet til Udir. Her er det også informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, men lenka har en innretning med utgangspunkt i temaet mobbing. Du må klikke deg videre inn i nettstedet for å finne mer informasjon om trygt og godt skolemiljø.

Av intervju finner vi at det blir gitt informasjon om skolemiljø på foreldremøtene, men ikke mer spesifikt hva det informeres om.

Ut ifra svarene i RefLex er det noe sprikende svar på om elevene får informasjon klassevis, men i intervju sier flere at elevene blir informert i klassen, og at det er hengt opp plakat med informasjon om trygt og godt skolemiljø i klasserommene.

Vi finner ikke mer i dokumentasjonen fra skolen om informasjon til elever og foreldre.

Etter vår vurdering får svarene i RefLex og intervjuer fram at foreldre og elever får informasjon. Det framkommer imidlertid få eller ingen beskrivelser eller rutiner av informasjonsarbeidet i den øvrige dokumentasjonen som kunne belyst skolens praksis ytterligere, for eksempel hvilken informasjon som blir gitt i ulike fora på hvilket tidspunkt. Informasjonen på nettsida er ikke umiddelbart tilgjengelig ved at lenka til *Plan* ikke finnes som egen lenke under informasjon fra skolen, men i en gammel nyhetssak. Lenka til «Null Mobbing» er ikke presis i forhold til tematikken. Det er heller ikke tydelig presisert at man kan melde en sak til Statsforvalteren på hjemmesida, og det er eksempelvis ingen lenke til Statsforvalterens nettside.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?

Våre observasjoner og vurderinger:

I RefLex fremkommer det at rektor følger opp at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om retten til innsyn i dokumentasjon om skolemiljøet, og retten til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Av årshjulet til FAU ser vi at skolemiljø er tema i møtet i februar, og vi ser av referat fra elevråd at *Plan* har vært opp i februar 2021 i forbindelse med tilsynet.

På det grunnlaget vurderer Statsforvalteren at skolemiljø saker er på agendaen i disse foraene. Vi kan imidlertid ikke finne dokumentasjon som viser til at dette sikres ved en bestemt framgangsmåte eller prosedyre, for eksempel i *Plan*.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet?

Våre observasjoner og vurderinger:

I følge svar i intervju og RefLex informerer skolen FAU og SU om alt som er viktig for skolemiljøet. Rektor utdyper i intervjuet at SU og SMU har ulike møter med nesten lik sammensetning. I SMU er verneombudet med, ellers er representasjonen lik sier rektor. Det er en ekstra foresatt i SMU for at flertallet ikke skal utgjøres av de ansatte ved skolen. Det framgår ellers av sakslister og referat på hjemmesiden at SU og SMU har hver sine møtedager i løpet av skoleåret.

I intervju sier foreldre og elever at de har hatt *Plan* som sak i råd og utvalg. FAU har et årshjul der det framgår at planen skal være på agendaen i februar sammen med elevundersøkelsen. Vi ser av saksliste og referat at det også følges opp i praksis. Referater og sakslister fra SU og SMU viser at elevundersøkelsen er tema på begynnelsen av året. I SMU er også *Plan* tema.

Møteplanen for elevrådet har ingen dedikerte møter med tema skolemiljø, men ut ifra referater fra elevrådsmøter ser vi at planen var sak 23.02.2021. Av referatet framgår det at den da var oppe i elevrådsstyret, og at den ble informert om og godkjent i samme møte.

Skolen har utarbeidet en egen rutine for arbeid med elevundersøkelsen, der det framkommer at det skal informeres om resultater fra undersøkelsen til FAU, elevråd og SU. SMU nevnes ikke i denne rutinen.

Statsforvalteren ser av dette at skolemiljø er på agendaen i aktuelle råd og utvalg. Årshjulet til FAU er et eksempel på en rutine som sikrer at elevundersøkelsen og *Plan* er på agendaen. For Elevrådet ser vi en tilsvarende plan for møter som fungerer som årshjul, men her er tema om skolemiljø saker som *Plan*, elevundersøkelsen, trivselsundersøkelser osv. ikke tatt med blant de faste sakene. Dermed sikrer ikke denne planen at det blir informert om viktige saker for skolemiljøet.

De andre råd og utvalg er det ikke tilsvarende årshjul for, og framgangsmåten rektor har for å sikre informasjon er med det uklart. Rutinen for arbeid med elevundersøkelsen er eksempel på en rutine for denne ene saken, men gir ingen framgangsmåte eller rutine for andre skolemiljø saker. Det framkommer heller ikke av øvrig dokumentasjon at det finnes en bestemt framgangsmåte for dette.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen tar elevrådet og foreldrerådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?

Våre observasjoner og vurderinger:

I rutinen for arbeid med elevundersøkelsen framgår det at det skal informeres til aktuelle råd og utvalg straks resultatene er klare for å bli presentert. Dette er et eksempel på en rutine som sikrer at råd og utvalg tas med så tidlig som mulig.

Selv om vi ser at skolemiljø saker er på agendaen i skolens råd og utvalg, kan Statsforvalteren ikke finne tilsvarende rutiner eller framgangsmåter i dokumentasjonen skolen har sendt inn for skolemiljø tiltak mer generelt.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

4 Våre reaksjoner

Vi har funnet at dere ikke overholder regelverket på alle områder. Vi pålegger Randaberg kommune å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4:

Randaberg kommune må sørge for at Goa skole oppfyller plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9A-2, 9A-3 og 9A-4.

Randaberg kommune må i den sammenheng se til at

- rektor sikrer at alle som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt med på elever med en særskilt sårbarhet
- rektor sørger for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig
- rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler så raskt som saken tilsier
- rektor sikrer at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- rektor sikrer at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- rektor sikrer at skolen undersøker saken snarest
- rektor sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen
- rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt

Randaberg kommune må sørge for at Goa skole oppfyller plikten til straks å varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, jf. opplæringsloven §§ 9A-2, 9A-3, 9A-4 og 9A-5.

Randaberg kommune må i denne sammenheng se til at

- rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen.
- rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks.
- rektor sikrer at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever.
- rektor sikrer at skolen undersøker saken straks.

Randaberg kommune må sørge for at Goa skole oppfyller plikten til å evaluere, gjennomføre og tilpasse tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9A-3 og 9A-4.

Randaberg kommune må i denne sammenhengen se til at

- skolen lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak.
- rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.
- rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker.
- rektor sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn.

Randaberg kommune må sørge for at Goa skole oppfyller plikten til å informere og involvere elevene og foreldrene i arbeidet med skolemiljøet, jf. opplæringsloven §§ 9 A-9 første og tredje ledd samt 9-1

Randaberg kommune må i denne sammenhengen se til at skolen

- skolen gir elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til Statsforvalteren.
- rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktig for skolemiljøet.
- rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet.
- rektor sikrer at skolen tar med elevrådet og foreldrerådet i arbeidet med skolemiljøtiltak, og det skjer så tidlig som mulig.
- skolen lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak.
- rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.
- rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker.
- rektor sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn.

Randaberg kommune må iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket. Når påleggene er rettet, må kommunen erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dette har blitt rettet.

Frist for innsending er 15.11.21.

Statsforvalteren vil ikke avslutte tilsynet før Randaberg kommune gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

5 Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b som dere kan klage på.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet fram til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har mulighet til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enige med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Stavanger 28.06.2021

Lars Wetteland
tilsynsleder

Nils Andreas Høie
rådgiver

Ragnhild Otto
rådgiver

6 Vedlegg

6.1 Liste over dokumentasjon

- Goa - kvadranten revidert utgave
- Goakalenderen 2021-2022
- Hvordan har du det Elevark u.trinn
- Avviksskjema etter trusler og vold
- Innkalling til avd. møte uke 8
- Rutine for arbeid med elevundersøkelsen på Goa skole
- MAL – innkalling til utviklingssamtale/ foreldrekonferanse
- Nyansatte 01.11.2019
- Spesial/ sosialpedagogiske tjenester Goa skole – årshjul (tidsplan)
- Plan for trygt og godt skolemiljø – Goa skole
- Referat – avdelingsmøte uke 8 småtrinnet
- Referat frå avdelingsmøte måndag 08.02.21
- Rutine for avvik og rapportering i Randaberg
- Skjema til utviklingssamtaler høsten 2020
- Vold og trusler – rutiner
- Årshjul for FAU
- Plan for fellestid våren 2021
- Plan for fellestid haust 2020
- Sosialpedagogisk handlingsplan for Goa skole
- 5 aktivitetsplaner

6.2 Rettslige krav

Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven § 9 A-4.

Rektor har ansvar for at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for å framme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 9 A-3.

Plikten til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dere skal dokumentere hvordan dere griper inn. Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser.

Plikten til å varsle rektor

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Plikten til å undersøke alle saker

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få fram fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å sette inn egnede tiltak

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Rektor skal sikre at dette blir gjort.

Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever

Reglene om den skjerpede aktivitetsplikten står i opplæringsloven § 9 A-4 og 9 A-5.

Rektor har ansvar for at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for å framme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 9 A-3.

Plikten til å straks varsle rektor og skoleeier

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor straks, dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever. Rektor skal varsle skoleeieren straks. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker elever, skal skoleeieren få varsel istedenfor rektor. Dere skal dokumentere hvordan dere varsler.

Hva som er å krenke, skal dere tolke vidt. Det kan være direkte krenkelser, men også mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking. Hvordan elevene opplevde krenkelsen, er uten betydning for plikten til å varsle. Det er tilstrekkelig med mistanke for at plikten til å varsle inntre. Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever.

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å undersøke saken straks

Dere må undersøke hva som har skjedd. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken.

Hvis undersøkelsene viser at en som jobber på skolen, har krenket elever, må dere undersøke hvordan elevene opplevde dette. Hvis det er elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsene, må dere vurdere hvilke tiltak dere skal sette inn.

En elev som krenkelsen direkte retter seg mot, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne. Dersom krenkelsen rettet seg mot en større gruppe elever, for eksempel en klasse, kan det være tilstrekkelig å snakke med klassen samlet eller med en del av elevene. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å straks sette inn egnede tiltak

Hvis en eller flere elever opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsen, gjelder skolens aktivitetsplikt. Dere skal så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Aktivitetsplikten står i opplæringsloven § 9 A-4.

Rektor har ansvar for at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for å framme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 9 A-3.

Plikten til å utarbeide en skriftlig plan

Dere skal lage en skriftlig plan som skal angi hvilken elev planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, har rett til å få de delene av planen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, har ikke foreldrene rett til å få planen.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltakene

Dere må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må dere dokumentere at dere gjennomfører tiltak i tråd med planen.

For å kunne evaluere tiltakene, må dere skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Dere må vurdere hvordan tiltakene har virket. Dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker. Dere skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Dere skal informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet

Skolen skal gi elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, skolens aktivitetsplikt og retten til å melde en sak til statsforvalteren, jf. opplæringsloven § 9 A-9 første ledd. Dere må gi informasjonen på en måte og i et omfang som gjør at elevene og foreldrene kan ivareta sine rettigheter etter loven.

Rektor skal sikre at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd og 9-1. Rektor skal i tillegg sikre at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet. Hvilke råd og utvalg som er aktuelle, varierer etter skoletype.

Rektor skal sikre at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet, jf. opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd og 9-1. Skolen må selv ta initiativet til å orientere rådene og utvalgene når ny relevant informasjon er tilgjengelig eller kommet fram. Kravet om at det må være viktig for skolemiljøet, betyr at dere ikke trenger å informere om dagligdagse enkelthendelser eller mindre endringer av rutiner.

Aktuelle råd og utvalg skal så tidlig som mulig bli tatt med i arbeidet med skolemiljøtiltak, jf. opplæringsloven § 9 A-9 tredje ledd. Dette må skje tidlig nok til at de får en reell innflytelse.